PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2012. március 20.[1]

C-42/11. sz. ügy

João Pedro Lopes Da Silva Jorge

(A cour d'appel d'Amiens [Franciaország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés — Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló kerethatározat — Az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetőségét az adott állam állampolgárságával rendelkező keresett személyek tekintetében fenntartó tagállami jogszabály — Az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés"

1. A cour d'appel d'Amiens (amiens-i fellebbviteli bíróság, Franciaország) előzetes döntéshozatal iránti jelen kérelme ismét lehetőséget kínál a Bíróság számára, hogy az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat[2] 4. cikkének 6. pontját értelmezze. A Bíróságot többek között arra kérik, hogy pontosítsa ítélkezési gyakorlatát, és teremtsen egyensúlyt a tagállamok vonatkozásában az említett kerethatározat végrehajtásakor elismerendő mérlegelési mozgástér és azon garanciák terjedelme között, amelyeket az uniós polgárok számára akkor kell nyújtani, amikor szabadságelvonással járó büntetés végrehajtása céljából bocsátottak ki ellenük európai elfogatóparancsot.

I – Jogi háttér

A – *A nemzetközi jog*

2. A Strasbourgban 1983. március 21-én aláírt, az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény (kihirdette: az 1994. évi XX. törvény) – amelynek az Európai Unió valamennyi tagállama részes fele – 2. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „[a] Felek vállalják, hogy az elítélt személyek szállítása tekintetében a legszorosabban együttműködnek az Egyezmény rendelkezéseinek megfelelően".

3. Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének a) pontja a következőt mondja ki:

„Az elítélt személy az Egyezmény alapján csak az alábbi feltételek fennforgása esetén szállítható át:

a) ha a Végrehajtó Állam állampolgára".

1 — Eredeti nyelv: francia.

2 — HL L 190., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.

4. Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 3. cikkének (4) bekezdése pontosítja, hogy „[b]ármelyik állam bármikor az Európa Tanács Főtitkárához intézett nyilatkozatban meghatározhatja, hogy felfogása szerint az Egyezmény alkalmazása során mit ért az »állampolgár« kifejezésen”.

B – *Az uniós jog*

1. A 2002/584 kerethatározat

5. A 2002/584 kerethatározat 1. cikke a következőképpen határozza meg az európai elfogatóparancsot és az annak végrehajtására vonatkozó kötelezettséget:

„(1) Az európai elfogatóparancs egy tagállamban kibocsátott igazságügyi hatósági határozat, amely azt a célt szolgálja, hogy egy másik tagállam a büntetőeljárás lefolytatása, szabadságvesztés-büntetés, illetve szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása végett a keresett személyt elfogja és átadja.

(2) A tagállamok minden európai elfogatóparancsot a kölcsönös elismerés elve alapján és e kerethatározat rendelkezéseinek megfelelően hajtanak végre.

(3) E kerethatározat nem érinti az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikkében biztosított alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét.”

6. A 2002/584 kerethatározat 4. cikke az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának mérlegelhető okaival foglalkozik. Ennek 6. pontja előírja, hogy „ha az európai elfogatóparancsot szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából bocsátották ki, amennyiben a keresett személy a végrehajtó tagállamban tartózkodik, amelynek állampolgára vagy lakosa [helyesen: a végrehajtó tagállamban tartózkodik, vagy annak állampolgára vagy lakosa], és ez az állam vállalja, hogy saját hazai joga szerint végrehajtja a büntetést vagy a szabadságelvonással járó intézkedést”.

7. A 2002/584 kerethatározat 32. cikke kimondja, hogy „[a] 2004. január 1-je előtt kézhez vett kiadatási kérelmeket továbbra is a kiadatás terén meglévő nemzetközi szerződések szabályozzák. Az ezen időpont után érkező kérelmekre nézve a tagállamok által az e kerethatározat értelmében elfogadott szabályok az irányadók. Az egyes tagállamok azonban e kerethatározat elfogadásakor nyilatkozhatnak úgy, hogy végrehajtó tagállamként továbbra is a 2004. január 1-je előtt alkalmazandó kiadatási rendszer szerint járnak el az általuk meghatározott időpont előtt elkövetett cselekményekre vonatkozó megkeresésekkel kapcsolatban. […]”

8. A Francia Köztársaság említett 32. cikkel kapcsolatos nyilatkozatának szövege a következő:

„Franciaország az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló kerethatározat 32. cikke alapján kijelenti, hogy az 1993. november 1-je […] előtt elkövetett cselekményekre vonatkozó megkeresésekkel kapcsolatban végrehajtó tagállamként továbbra is a 2004. január 1-je előtt alkalmazandó kiadatási rendszer szerint jár el.”

2. A 2008/909/IB kerethatározat

9. A kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés-büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló, 2008. november 27-i 2008/909/IB tanácsi kerethatározat[3] olyan rendszert hoz létre, amelynek célja a büntetőügyben hozott ítélet meghozatala szerinti államtól eltérő tagállamban a szabadságvesztés-büntetés végrehajtásának elősegítése az elítélt személyek társadalmi beilleszkedésének megfelelőbb biztosítása céljából.

3 — HL L 327., 27. o.

10. A 2008/909 kerethatározat 3. cikkének (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy „[e] kerethatározat célja azon szabályok megállapítása, amelyek értelmében a tagállamok az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében elismernek egy ítéletet és végrehajtják a büntetést”.

11. A 2008/909 kerethatározat 28. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy „[a] 2011. december 5. előtt kézhez kapott kérelmekre továbbra is az elítélt személyek átszállításáról szóló meglévő jogi eszközök az irányadók. Az ezen időpont után érkező kérelmekre nézve a tagállamok által e kerethatározat értelmében elfogadott szabályok az irányadók”.

C – *A nemzeti jog*

12. A büntetőeljárásról szóló francia törvény 695-24. cikke sorolja fel azokat az okokat, amelyek alapján valamely európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadható. Ily módon előírja, hogy „[v]alamely európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadható:

[…]

2. ha a szabadságvesztés-büntetés vagy szabadságelvonással járó intézkedés végrehajtása céljából keresett személy francia állampolgár, és a hatáskörrel rendelkező francia hatóságok vállalják a végrehajtást”.

II – Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. 2006. szeptember 14-én az egyik portugál büntetőbíróság európai elfogatóparancsot bocsátott ki az alapeljárás vádlottja, J. P. Lopes Da Silva Jorge portugál állampolgár ellen, az általa 2002-ben elkövetett cselekmények miatt 2003-ban vele szemben kiszabott öt év szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából. Ezen időpont óta J. P. Lopes Da Silva Jorge Franciaországban él.

14. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy J. P. Lopes Da Silva Jorge 2009. július 11-én házasságot kötött egy francia állampolgárral, akivel francia területen tartózkodik. 2008. február 3-a óta egy francia társaság határozatlan idejű szerződés keretében regionális közúti gépjárművezetőként foglalkoztatja.

15. J. P. Lopes Da Silva Jorge 2010. május 19-én – telefonos idézésre – megjelent a francia rendőrségi szervek előtt. Ekkor tájékoztatták az ellene kibocsátott európai elfogatóparancsról, valamint a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából a portugál hatóságok által kiadott átadás iránti megkeresésről. 2010. május 20-án a cour d’appel d’Amiens melletti főügyész a kérdést előterjesztő bírósághoz fordult, hogy határozzon J. P. Lopes Da Silva Jorge portugál hatóságoknak való átadásáról.

16. Az alapeljárásban a főügyész lényegében úgy vélte, hogy az európai elfogatóparancsot a törvényi feltételek portugál hatóságok általi tiszteletben tartása mellett bocsátották ki, valamint hogy a büntetőeljárásról szóló francia törvényben a végrehajtás megtagadása tekintetében előírt egyik kötelező vagy mérlegelhető okot sem kell alkalmazni. A főügyész – miután arra kérték, hogy foglaljon állást a Bíróság által a Wolzenburg-ügyben hozott ítélet[4] hatásáról – úgy vélte, hogy jóllehet J. P. Lopes Da Silva Jorge hivatkozhat az azon feltételeket megállapító francia jogszabályra, amely feltételek mellett a hatáskörrel rendelkező hatóság – a Bíróság pontosításainak megfelelően – megtagadhatja valamely európai elfogatóparancs végrehajtását, ekként pedig hivatkozhat a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikkére, az említett cikkben szereplő és kizárólag a francia állampolgárokra vonatkozó ok – a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának megfelelően – valójában mérlegelhető okot képez. Ily módon a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikke csak azon két feltétel teljesülése esetén

4 — A C-123/08. sz. ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet (EBHT 2009., I-9621. o.).

alkalmazható, hogy az európai elfogatóparancsot francia állampolgár ellen bocsátották ki, és hogy a hatáskörrel rendelkező francia hatóságok vállalják, hogy maguk hajtják végre a szabadságvesztés-büntetést. Ily módon a főügyész J. P. Lopes Da Silva Jorge portugál hatóságoknak való átadását indítványozta.

17. Az alapeljárás keretében J. P. Lopes Da Silva Jorge ezzel ellentétben kijelentette, hogy nem egyezik bele a portugál hatóságoknak való átadásába, és kezdetben az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény (kihirdette: az 1993. évi XXXI. törvény, a továbbiakban: EJEE) 8. cikkére, valamint a magánélet tiszteletben tartásához való jogának – a portugál hatóságoknak az európai elfogatóparancs végrehajtása céljából történő átadásáról rendelkező döntés jelentette – aránytalan sérelmére hivatkozva azt kérte, hogy börtönbüntetését Franciaországban hajtsák végre. Később – a fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítéletre támaszkodva – azt a körülményt hozta fel, amely szerint a francia jog kizárólag a francia állampolgárok esetében ad lehetőséget az átadás megtagadására, és kétségét fejezte ki a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikkének a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával, tágabb értelemben pedig a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikkben [5] kimondott elvével való összeegyeztethetősége miatt.

18. A cour d'appel d'Amiens vizsgálati tanácsa – mivel nehézségei merültek fel az uniós jog értelmezésével kapcsolatban – az eljárás felfüggesztése mellett döntött, és a Bíróság Hivatalához 2011. január 31-én benyújtott előzetes döntéshozatali kérelmében az EUMSZ 267. cikk alapján a következő két kérdést terjesztette előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé:

„1) Ellentétes-e az [EUMSZ 18.] cikkben szereplő hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével az olyan nemzeti jogszabály, mint a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikke, amely a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetőségét azokra az esetekre korlátozza, ha a keresett személy francia állampolgár, és a hatáskörrel rendelkező francia hatóságok vállalják a végrehajtást?

2) A végrehajtás megtagadása a [2002/584] kerethatározat 4. cikke 6. pontjában szereplő okának a hazai jogba való átültetése a tagállamok mérlegelési mozgásterébe tartozik-e, vagy az kötelező erejű, és különösen, a tagállamok elfogadhatnak-e olyan intézkedéseket, amelyek az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetéssel járnak?"

III – A Bíróság előtti eljárás

19. J. P. Lopes Da Silva Jorge, a cseh, a német, a francia, a holland, az osztrák és a lengyel kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett írásbeli észrevételeket a Bíróság elé.

20. A 2012. január 31-én tartott tárgyaláson az alapeljárás vádlottja, a német, a francia, a holland és a lengyel kormány, valamint a Bizottság terjesztett elő szóbeli észrevételeket.

IV – Jogi értékelés

21. Logikai okokból és néhány bevezető megjegyzés után az értékelést az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéssel kezdem.

5 — Bár a beadványok – köztük az előzetes döntéshozatal iránti kérelem – az EK 12. cikket említik, nyilvánvalóan úgy kell tekintetni, hogy az EUMSZ 18. cikkről van szó.

A – *Bevezető megjegyzések*

1. A Bíróság előzetes döntéshozatali hatásköréről

22. A Francia Köztársaság a korábbi EU 35. cikk (2) bekezdése alapján tett nyilatkozatával elfogadta Bíróságnak a korábbi EU 35. cikk (3) bekezdésének b) pontja szerinti, előzetes döntéshozatalra vonatkozó hatáskörét.[6] Ezen túlmenően az EUM-Szerződéshez csatolt, az átmeneti rendelkezésekről szóló (36.) jegyzőkönyv 10. cikkének (1) bekezdésével összhangban a Bíróságra az EU-Szerződés VI. címe értelmében ruházott hatáskörök változatlanok maradnak az Uniónak a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését megelőzően hozott aktusait illetően, abban az esetben is, ha azok elfogadására az EU-Szerződés korábbi 35. cikkének (2) bekezdése értelmében került sor. A Bíróság következésképpen hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdésekre választ adjon.

2. A 2002/584 kerethatározat alkalmazásáról

23. Jóllehet a 2002/584 kerethatározat 32. cikke engedélyezi a végrehajtó tagállamok számára, hogy továbbra is a 2004. január 1-jét megelőzően alkalmazandó kiadatási rendszert alkalmazzák, a Francia Köztársaság nyilatkozatából kitűnik, hogy ezt a lehetőséget kizárólag az 1993. november 1-jét megelőzően elkövetett cselekményekre vonatkozóan tartották fenn. A 2002/584 kerethatározattal bevezetett rendszert kell tehát az alapeljárásbelihez hasonló olyan helyzetben alkalmazni, amikor a megkeresés alapjául szolgáló, felrótt cselekményekre 2002-ben került sor, valamint amikor magát az európai elfogatóparancs végrehajtása iránti megkeresést 2004. január 1-jét követően bocsátották ki.

24. A 2008/909 kerethatározatnak az alapeljárásra gyakorolt hatásának kérdésével kell tehát foglalkozni. A 2008. november 27-én elfogadott kerethatározat célja azon szabályok megállapítása, amelyek értelmében a tagállamok az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése érdekében elismernek egy ítéletet és végrehajtják a büntetést.[7] E kerethatározat tagállamok általi végrehajtásának határidejét 2011. december 5-ben határozták meg.[8] A határidő lejártának az előzetes döntéshozatali eljárás során történő bekövetkezése azonban nincs közvetlen hatással a jelen ügyre. Az említett kerethatározat 28. cikke ugyanis előírja, hogy – az ezzel ellentétes értelmű, egyoldalú nyilatkozat hiányában – a 2011. december 5. előtt kézhez kapott megkeresésekre továbbra is az elítélt személyek átszállításáról szóló meglévő jogi eszközök az irányadók. Mivel a francia hatóságok 2011. december 5. előtt vették kézhez az európai elfogatóparancs végrehajtására vonatkozó megkeresést, az alapeljárás vádlottjának helyzetét – a Francia Köztársaság ezzel ellentétes értelmű nyilatkozatának hiányában – a 2002/584 kerethatározat tükrében kell tehát megvizsgálni.

B – *A 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának végrehajtása tekintetében a tagállamok részére hagyott mérlegelési mozgástérről*

25. A Bíróság elé terjesztett második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében annak meghatározását kéri, hogy a tagállamok kötelesek-e belső nemzeti jogrendjükbe átültetni a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt mérlegelhető okát, valamint hogy – igenlő válasz esetén – ezt az említett pontban szereplő minden esetben, azaz mind a belföldi állampolgárok, mind más tagállamoknak a területükön tartózkodó vagy ott lakóhellyel rendelkező állampolgárai tekintetében kötelesek-e megtenni.

6 — Lásd a Francia Köztársaságnak és a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióról szóló szerződés 35. cikkében említett jogi aktusokra vonatkozóan a Bíróság előzetes döntéshozatali hatáskörének az általuk történő elfogadásáról tett nyilatkozatával kapcsolatos tájékoztatást (HL 2005. C 318., 1. o.).

7 — Lásd a 2008/909 kerethatározat 3. cikkét.

8 — Lásd a 2008/909 kerethatározat 29. cikkét. A Francia Köztársaság nem tartotta tiszteletben ezt a határidőt, mivel a jelen ügyre vonatkozó indítványom ismertetésekor a 2008/909 kerethatározatot a francia jogrendbe átültetni hivatott törvénytervezet vitája még mindig zajlik a parlamentben (lásd a Franciaország nemzetközi kötelezettségvállalásainak végrehajtására irányuló, különféle büntetőjogi és büntető eljárásjogi rendelkezésekről szóló, a szenátushoz 2012. január 11-én benyújtott törvénytervezetet).

26. Véleményem szerint a nehézség nem is annyira a szóban forgó rendelkezés megfogalmazásával összefüggő problémában, hanem a rendelkezést esetlegesen eltérően értelmező bíróságok bizonytalankodásában rejlik. Először tehát – mielőtt hozzálátnék a tagállamok Bíróság ítélkezési gyakorlata szerinti mérlegelési mozgásterének értékeléséhez – a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának szövegével, valamint a kerethatározat rendszerével fogok foglalkozni.

27. Előzetesen azonban egypár olyan észrevételt fogalmaznék meg, amelyek – meglátásom szerint – elengedhetetlenek a jelen ügy és annak jelentőségének jobb megértéséhez. E célból rendkívül fontos emlékeztetni arra, hogy a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdése kimondja, hogy a kerethatározat nem érinti az uniós jogban kimondott „alapvető jogok és alapvető jogelvek tiszteletben tartásának a kötelezettségét”.

28. A 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdésében az alapvető jogokra és elvekre történő utalásnak egyfajta biztosítékként kell működnie. A kerethatározat hatálya alá tartozó területen – tágabb értelemben pedig a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területén – az európai elfogatóparancs mechanizmusának középpontját képező kölcsönös elismerés elvének alkalmazását nem lehet ugyanolyan módon előírni, mint amikor a valamely más tagállam által kiállított egyetemi oklevél vagy vezetői engedély elismeréséről van szó. Nem kérdés az sem, hogy a tagállamok hozzájárulnak a szabadságon, biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség létrehozásához, aminek következményeként figyelmen kívül hagyják az olyan személyek alapvető jogait, akiknek magatartása fenyegetést jelenthetett a szabadságra, biztonságra és a jog érvényesülésére. A kölcsönös elismerés elvének alkalmazása – különösen akkor, amikor azt az alapeljárásbeli helyzethez hasonlóan szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparanccsal összefüggésben kell alkalmazni – nem lehet automatikus, hanem – éppen ellenkezőleg – azt az európai elfogatóparancsok végrehajtására vonatkozó egyes megkeresések alapjául szolgáló egyedi helyzetek személyes és emberi összefüggéseinek fényében kell mérlegelni. Ily módon – és erre a 2002/584 kerethatározat 1 cikkének (3) bekezdése emlékeztet is – a kölcsönös elismerés elvének az említett kerethatározat szerinti alkalmazásakor az alapvető jogok – köztük elsősorban az elítélt személy méltóságának[9] – védelmét a nemzeti jogalkotónak az uniós jogi aktusok átültetésekor, a nemzeti igazságügyi hatóságoknak az uniós jog által a részükre fenntartott jogkörök alkalmazásakor, ugyanakkor pedig a Bíróságnak is szüntelenül szem előtt kell tartania, ha a 2002/584 kerethatározat rendelkezéseinek értelmezésére irányuló kérdéssel fordulnak hozzá. A magasabb rendű jogelvre – azaz az alapvető jogok uniós jogrendbeli védelmének sarokkövét képező emberi méltóság védelmére – tekintettel kell biztosítani, és adott esetben korlátozni a büntetőügyben hozott ítéletek szabad mozgását.

29. A kölcsönös elismerés elvének e humanista olvasatát mindenkor szem előtt tartva javaslom az értékelés elvégzését.

1. A szó szerinti és a teleologikus értelmezés

30. Előzetesen emlékeztetni kell arra, hogy a kerethatározat – uniós jogi aktusként – az EU 34. cikk (2) bekezdésének b) pontja értelmében „az elérendő célokat illetően” kötelező a tagállamokra, „azonban a forma és az eszközök megválasztását a nemzeti hatóságokra hagyja”.

31. Konkrétabban pedig a 2002/584 kerethatározat 3. és 4. cikke tartalmazza az európai elfogatóparancsok végrehajtása megtagadásának a végrehajtó állam igazságügyi hatóságai által alkalmazható okait. Ezek az – említett kerethatározatban éppen az átadás elve veszélyeztetésének elkerülése céljából kimerítően felsorolt – okok egyrészt a végrehajtás kötelező megtagadására, másrészt

9 — Az Európai Unió Alapjogi Chartájában kimondott alapvető jogok között az emberi méltóság az első (lásd az említett Charta 1. cikkét).

annak mérlegelhető megtagadására vonatkoznak. A 4. cikk címéből („Az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának mérlegelhető okai”) ugyanis kitűnik, hogy nem az okok azok, amelyek tagállamok általi átültetése mérlegelhető, hanem az európai elfogatóparancs – ily módon a nemzeti igazságszolgáltatási hatóságok mérlegelésére hagyott – végrehajtása. [10]

32. A 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának szövegét a cikkben szereplő egyéb pontoktól elkülönítve vizsgálva kitűnik, hogy az csakugyan azt írja elő, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság megtagadhatja a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, amennyiben a keresett személy a végrehajtó tagállamban tartózkodik, vagy annak állampolgára vagy lakosa, és ez az állam vállalja, hogy saját hazai joga szerint végrehajtja ezt a büntetést.

33. A 2002/584 kerethatározat 4. cikkének a korábbi EU 34. cikkel összefüggésben értelmezett 6. pontja tehát megköveteli, hogy a tagállamok saját jogrendjükbe átültessék a végrehajtás megtagadásának az említett pontban előírt okát, és annak valamennyi részletszabályát. Meglátásom szerint nem kell túl nagy jelentőséget tulajdonítani az említett pont szövegében alkalmazott „vagy” kötőszó használatának. A nyelvi változatok többsége – amint arra a tárgyaláson megjelentek közül néhányan rámutattak – valóban az említett kötőszót alkalmazza, [11] míg például a német nyelvi változat az „und” (és) kötőszót használja azon személyek kategóriáinak meghatározására, akik a végrehajtás megtagadásának az említett kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt okára hivatkozhatnak. Ezt az érvelést gyengének – hacsak nem egyenesen irrelevánsnak – tudom tekinteni, mivel semmi értelme a 4. cikk 6. pontjának francia nyelvi változatát az „és” kötőszóval megszövegezni. Ebben az esetben ugyanis annak kockázata állt volna fenn, hogy olyan abszurd érv alakul ki, amely szerint az említett okra kizárólag az a személy hivatkozhat, aki a végrehajtó állam állampolgára, annak lakosa, és ott tartózkodik.

34. Még annak feltételezése esetén is, hogy a tagállamok nem kötelesek átültetni a 2002/584 kerethatározat említett 4. cikkének 6. pontját, bár a francia jogalkotó a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikke révén nyilvánvalóan annak átültetésére törekedett, akkor is a nemzeti jogalkotó azt köteles volt megtenni a személyek 6. pontban szereplő valamennyi kategóriája tekintetében. Az esetleges nyelvi eltéréseken túlmenően ugyanis, az említett kerethatározat 4. cikkének 6. pontjával elérni kívánt célkitűzésből – véleményem szerint kétségtelenül – kitűnik, hogy a tagállamok e pontot oly módon kötelesek átültetni, hogy igazságügyi hatóságaik adott esetben ne csak saját állampolgáraik tekintetében tagadhassák meg az európai elfogatóparancs végrehajtását, hanem – egyedi helyzetük átfogó értékelésének elvégzésével – más tagállamok állampolgárai tekintetében is, amennyiben azok megfelelnek a 2002/584 kerethatározatban rögzített feltételeknek.

35. A jelen eljárásban észrevételt előterjesztő felek többsége által hivatkozottakkal ellentétben számomra nem tűnik úgy, hogy ennek megállapítása ellentétes a 2002/584 kerethatározat alapjául szolgáló alapvető elvvel, azaz a kölcsönös elismeréssel. E felek szerint a végrehajtás megtagadásának a kerethatározatban előírt okait az átadás elősegítése céljából különösen megszorítóan és a kölcsönös elismerés elvének megfelelően kell értelmezni.

36. Igaz, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint ez a 2002/584 „kerethatározat rendszerének alapjául szolgáló” elv „ez utóbbi 1. cikkének (2) bekezdése értelmében azt is magában foglalja, hogy a tagállamok főszabály szerint kötelesek végrehajtani az európai elfogatóparancsot” [12]. Megjegyzem azonban, hogy az említett kerethatározatban a kölcsönös elismerés elvének biztosított elsőbbség

10 — A szöveg a többi nyelvi változatban is teljesen egyértelmű: itt főként a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának spanyol („Motivos de no ejecución facultativa de la orden de detención europea”), angol („Grounds for optional non-execution of the European arrest warrant”), olasz („Motivi di non esecuzione facoltativa del mandato di arresto europeo”), valamint portugál („Motivos de não execução facultativa do mandado de detenção europeu”) nyelvi változataiban szereplő címére utalok.

11 — Ez a helyzet többek között a spanyol, az angol, a francia, az olasz és a portugál nyelvi változat esetében.

12 — A fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 57. pontja.

ellenére az uniós jogalkotó előírta a végrehajtás megtagadásának okait. Ezeket kimerítő jelleggel sorolták fel éppen annak biztosítása céljából, hogy a főszabály továbbra is az európai elfogatóparancs végrehajtása legyen. Még közelebbről: a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontja azon célkitűzés elérésére törekszik, hogy a keresett személy társadalomba való, a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását követő visszailleszkedésének esélye fokozódjon.[13] Ily módon a kölcsönös elismerésnek a 2002/584 kerethatározattal bevezetett – bármennyire is fontos – elvét azonban az uniós jogalkotó nem abszolút elvként fogalmazta meg. Az alapvető jogokra történő, a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdésében szereplő emlékeztetés – amint azt már előzetesen hangsúlyoztam – egyfajta biztosítékot képez. Az említett kerethatározat 4. cikkének 6. pontja tehát az uniós jogalkotó azon szándékának egyértelmű kifejeződése, hogy a hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságok számára adott esetben meghagyják az említett elvvel való összeegyeztetés lehetőségét akkor, amikor egyúttal az elítélt személy társadalomba való visszailleszkedésének sikeréhez hasonló, alapvető és megóvandó kérdésről is szó van.

37. A visszailleszkedéssel kapcsolatos e célkitűzés nem csupán az elítélt személy egyéni érdeke. Az említett személy számára ismerős környezetben a társadalomba való sikeres visszailleszkedés egyszersmind további biztosítékként szolgál arra – azon társadalom számára, amelybe létezése szükségszerűen beilleszkedik –, hogy a deviáns magatartás megismétlődésének esélye csekély lesz. Az ennek az uniós jogalkotó által tulajdonított jelentőséget kifejezetten megerősítette a 2008/909 kerethatározat, amelynek célja – 3. cikkének (1) bekezdése értelmében – „az elítélt személy társadalmi beilleszkedésének elősegítése”.

38. A Bíróság megállapította, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontja „[…] többek között azt teszi lehetővé, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóság különös jelentőséget tulajdonítson annak, hogy növelhető-e a keresett személy társadalomba való, a vele szemben kiszabott büntetés végrehajtását követő visszailleszkedésének esélye, ám e – kétségkívül fontos – cél nem zárhatja ki azt, hogy a tagállamok e kerethatározat átültetésekor szűkítsék e kerethatározat 1. cikkének (2) bekezdésében megfogalmazott alapvető szabály által megállapított értelemben azon helyzetek körét, amelyekben meg lehet tagadni az említett 4. cikk (6) bekezdésének hatálya alá tartozó személy átadását”[14]. Ezzel pedig nem tett mást, mint emlékeztetett arra, hogy a 4. cikk 6. pontja nem arra törekszik, hogy az elítélt személy számára a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetésnek a végrehajtó állam területén történő végrehajtása tekintetében feltétlen jogot biztosítson, valamint hogy az adott ügyben megfelelt a kerethatározatnak azon nemzeti jogszabály alkalmazása, amely a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okára való hivatkozást más tagállamok állampolgárai esetében ötéves jogszerű tartózkodástól tette függővé. A Bíróság akkor egy olyan jogszabálynak valamely különös helyzetben történő alkalmazásával kapcsolatban foglalt állást, amely korlátozta – ugyanakkor viszont nem zárta ki – azokat a helyzeteket, amelyekben az európai elfogatóparancsok végrehajtása megtagadható. Később egyébként még visszatérek arra, hogy a Bíróság eddigi ítélkezési gyakorlatára mennyire óvatosan kell hivatkozni.[15]

39. A francia kormány által előadottakkal ellentétben a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának általam javasolt olvasata mellett nem kérdés a keresett személy számára a büntetlenség biztosítása és a kölcsönös elismerés elvének megkérdőjelezése sem, mivel a végrehajtó állam csak azzal a kifejezett feltétellel tagadhatja meg az európai elfogatóparancs végrehajtását, ha vállalja a szabadságvesztés-büntetés saját területén való végrehajtását, amellett, hogy soha nem kérdőjelezi meg a szabadságvesztés-büntetést kiszabó határozatot. Ebben az értelemben a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének logikája teljes egészében sértetlen marad, még abban az esetben is, ha a keresett

13 — Ugyanott, 67. pont.

14 — Ugyanott, 62. pont.

15 — Lásd a jelen indítvány 43. pontját.

személy a végrehajtó tagállamban, és nem a határozatot kibocsátó tagállamban tölti szabadságvesztés-büntetését. Számomra úgy tűnik, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának általam javasolt értelmezése nem ellentétes sem a kerethatározat rendszerével, sem az általa elérni kívánt célokkal.

40. Végezetül nem tudok mást gondolni, mint hogy az említett kerethatározat 4. cikke 6. pontjának olyan értelmezése, amely lehetővé tenné azt, hogy a kerethatározatnak megfelelőnek minősüljön az a nemzeti jogszabály, amely – mindenféle árnyalás nélkül – pusztán azon az alapon zárja ki a valamely tagállam területén lakó vagy tartózkodó uniós polgárok számára, hogy a végrehajtás megtagadásának mérlegelhető okára hivatkozzanak, hogy nem rendelkeznek az említett tagállam állampolgárságával, jelentős számú olyan jogot és alapvető jogelvet sértene teljesen egyértelműen, amelyek tiszteletben tartását a 2002/584 kerethatározat 1. cikkének (3) bekezdése előírja, ekként pedig maga az említett értelmezés is nehezen lehetne összeegyeztethető az e cikkben rögzített követelményekkel.

2. A tagállamok mérlegelési mozgástere és a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának személyi hatálya

41. A Bíróság a fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítéletében elismerte, hogy „[a] tagállamok szükségszerűen meghatározott mérlegelési mozgástérrel rendelkeznek a 2002/584 kerethatározat 4. cikke és többek között annak […] 6. pontja átültetésére vonatkozóan”[16]. Nem gondolom azonban, hogy ott a Bíróság másra gondolt volna, mint a kerethatározatok átültetése formájának és az eszközeinek megválasztását illetően a Szerződésben a tagállamok számára elismert mérlegelési mozgástérre. Mindenesetre ezt a mérlegelési mozgásteret az uniós jog tiszteletben tartása mellett kell gyakorolni.[17]

42. A Bíróságot már kérték arra, hogy értelmezze a kerethatározat 4. cikkének 6. pontját, a jelen eljárás keretében észrevételeket benyújtó érdekelt felek pedig hosszasan időztek az e tárgyban a fent hivatkozott Kozłowski-ügyben[18] és a Wolzenburg-ügyben hozott ítéleteknél. Az említett felek többsége a Wolzenburg-ügyben hozott említett ítélet 58. pontjából azt a következtetést vonta le, hogy a Bíróság elismerte a nemzeti jogalkotónak a 2002/584 kerethatározat 4. cikkében szereplő különböző okok átültetésével kapcsolatos szabadságát. A Wolzenburg-ügyben hozott említett ítéletnek ebben a pontjában a Bíróság megállapította, hogy „azon nemzeti jogalkotó, amely az említett kerethatározat 4. cikke által biztosított lehetőségei alapján úgy dönt, hogy szűkíti azon helyzetek körét, amelyekben a végrehajtó igazságügyi hatóság megtagadhatja a keresett személy átadását, valójában az e kerethatározat által a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség érdekében bevezetett átadási rendszert erősíti”.

43. Nem szabad azonban szem elől téveszteni azt, hogy a nemzeti jogot illetően egészen más volt a helyzet a Wolzenburg-ügyben, lévén hogy ott a Bíróságnak olyan jogszabályra vonatkozóan kellett határozatot hoznia, amely a végrehajtó tagállamtól eltérő tagállamok állampolgárai tekintetében is ténylegesen átültette a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontját. A jelen ügyhöz képest fennálló olyan alapvető eltérésről van szó, amely tehát nagyfokú körültekintést igényel, ami a Bíróság által az e tárgyban hozott ítéletekben – és különösen a Wolzenburg-ügyben hozott ítéletben – szereplő megállapításokból való ihletmerítést illeti, amely ítéletek nem alkalmazhatók *ipso facto* olyan tagállam esetében, amelynek nemzeti jogszabálya a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjára való hivatkozást kizárólag a saját állampolgárai számára tartja fenn. Ezt az 58. pontot tehát az akkor szóban forgó különös nemzeti kontextus tükrében kell értelmezni.

16 — A fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 61. pontja.

17 — Ugyanott, 45. pont.

18 — A C-66/08. sz. Kozłowski-ügyben 2008. július 17-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-6041. o.).

44. Ily módon, ha valamiféle tanulságot kell levonni az említett pontból, az az, hogy a 2002/584 kerethatározat nem kötelezi a tagállamokat, hogy más tagállamoknak a területükön tartózkodó vagy lakó állampolgárai számára feltétlen jogot ismerjenek el a velük szemben kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásának elutasítását illetően. A tagállamok számára biztosított mérlegelési mozgástér – amely a jelen ügyben meghozandó ítéletnek szintén tárgya – akár az ilyen esetek korlátozásán keresztül is megnyilvánulhat,[19] de semmi esetre sem járhat azzal, hogy más tagállamok valamennyi állampolgára esetében teljes körűen kizárják, hogy a végrehajtás megtagadásának a kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában szereplő mérlegelhető okára hivatkozzanak. Nyilvánvaló, hogy a 2002/584 kerethatározat kötelezi a tagállamokat arra, hogy igazságügyi hatóságaik számára írják elő azt a kötelezettséget, hogy az egyes helyzeteket átfogó értékelés útján vizsgálják meg abban az esetben, ha az említett hatóságoktól a végrehajtó tagállam valamely állampolgárával, valamely ott tartózkodó vagy ott lakóhellyel rendelkező személlyel szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtásának megtagadását kérik.[20]

45. Egyébként a Bíróság ítélkezési gyakorlatából teljesen egyértelműen kitűnik az is, hogy a Bíróság álláspontja nem az, hogy a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának személyi hatálya – vagylagosan – vagy a végrehajtó tagállam állampolgáraira vagy más tagállamoknak a területén tartózkodó vagy ott lakó állampolgáraira, vagy pedig a kettőre együtt vonatkozna. A Bíróság ugyanis a fent hivatkozott Kozłowski-ügyben hozott ítélet 34. pontjában megállapította, hogy „a [2002/584] kerethatározat 4. cikkének 6. pontja szerint az európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának e mérlegelhető oka olyan személyekre alkalmazható, akik, hacsak nem állampolgárai a végrehajtó tagállamnak, ott »tartózkod[nak]« vagy ott »lak[nak]«”.

46. A fenti indokok összessége alapján azt a választ javaslom az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre, hogy a tagállamok – azon mérlegelési mozgástér uniós jog tiszteletben tartása melletti gyakorlásának sérelme nélkül, amely mérlegelési mozgásteret az olyan feltételek meghatározását illetően élveznek, amelyektől a végrehajtás megtagadása 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt okának a más tagállamok területükön tartózkodó vagy lakó állampolgárok tekintetében történő alkalmazása függővé tehető – oly módon kötelesek átültetni az említett 4. cikk 6. pontját, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságok rendelkezzenek azzal a lehetőséggel, hogy megtagadják akár a saját állampolgáraikkal szemben, akár más tagállamoknak a területükön lakó vagy tartózkodó állampolgáraival szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, amellett hogy az említett hatóságoknak ezt a lehetőséget az egyes konkrét esetek sajátos körülményeinek fényében kell gyakorolniuk.

C – *Az első kérdésről*

47. Úgy vélem, hogy a fent megvizsgált kérdésre adott válasz elegendően hasznos felvilágosítással szolgált a kérdést előterjesztő bíróság számára. Abban az esetben azonban, ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a 2002/584 kerethatározat értelmében a tagállamok nem kötelesek az említett kerethatározat 4. cikkének 6. pontját mind a saját állampolgáraik, mind pedig más tagállamoknak a területükön lakó vagy tartózkodó állampolgárai tekintetében történő átültetésére, és arra a következtetésre jutna, hogy a francia állam teljes egészében a 2002/584 kerethatározatnak megfelelően gyakorolta saját mérlegelési mozgástérét, a Bíróságnak arra vonatkozóan kell majd állást foglalnia, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvével ellentétes-e az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló nemzeti jogszabály.

19 — A Bíróság egyébként megállapította, hogy megfelel az uniós jognak az a holland jogszabály, amely a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjára való hivatkozást a holland állampolgárok számára feltétel nélkül, más tagállamok állampolgáraira pedig azzal a feltétellel tartja fenn, hogy megszakítás nélkül, legalább öt éven keresztül tartózkodtak jogszerűen holland területen.

20 — A 2002/584 kerethatározat (8) preambulumbekezdése egyértelmű akkor, amikor kimondja, hogy „az európai elfogatóparancs végrehajtásaként hozott határozatokat megfelelően ellenőrizni kell, ami azt jelenti, hogy annak a tagállamnak az igazságügyi hatósága határoz az átadásról, amelyben a keresett személyt elfogták”.

48. Elsősorban azt kell megállapítani, hogy az alapeljárás vádlottja a szabad mozgását gyakorolta azzal, hogy francia területre ment, ahol jogszerűen tartózkodik és ahol családi életet alakított ki. Márpedig a tagállamok a kerethatározatok átültetése keretében nem veszélyeztethetik az uniós jogot, különösen a tagállamok területén való szabad mozgás és tartózkodás minden uniós polgár számára elismert szabadságára vonatkozó rendelkezéseket.[21] Ily módon a Bíróság már megállapította, hogy valamely tagállam állampolgára, aki jogszerűen tartózkodik egy másik tagállamban, jogosult a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvére hivatkozni olyan nemzeti jogszabállyal szemben, amely meghatározza azokat a feltételeket, amelyek mellett a hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóság megtagadhatja a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását.[22] Szükségszerűen ugyanez a helyzet az alapeljárás tárgyát képező azon francia jogszabályt illetően is, amely a francia állampolgárok kivételével minden más uniós polgár esetében kizárja a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt okára való hivatkozást. Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy az alapeljárás vádlottja az említett jogszabállyal szemben jogosult az EUMSZ 18. cikkre hivatkozni. Mindössze annak meghatározása van hátra, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikke állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetést tartalmaz-e.

49. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a hátrányos megkülönböztetés tilalma megköveteli, hogy az összehasonlítható helyzeteket ne kezeljék eltérően, és az eltérő helyzeteket ne kezeljék ugyanúgy, hacsak az ilyen bánásmód objektíven nem igazolható.[23]

50. A francia jogszabályból egyértelműen kitűnik, hogy más tagállamok állampolgáraival szemben a francia állampolgárok számára biztosítotthoz képest eltérő bánásmódot alkalmaznak. Nem lehet ugyanis helyt adni a bizonyos kormányok által előterjesztett azon érvelésnek, amely szerint ilyen esetben az állampolgárok nincsenek más tagállamok állampolgáraiéval összehasonlítható helyzetben. Ezek a kormányok hangsúlyozták a valamely állampolgárt a saját állampolgársága szerinti államhoz fűző kapcsolat jellege és a valamely uniós polgárt a tartózkodási helye szerinti olyan államhoz fűző kapcsolat közötti különbséget, amely államnak nem állampolgára. A francia állampolgárok például szükségszerűen rendelkeznek a francia társadalommal fennálló, az állampolgárságban megtestesülő igen szoros kapcsolattal, ami igazolja, hogy a francia állam kizárólag esetükben vállalja a valamely más uniós tagállamban velük szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetésnek a saját területén való végrehajtását. Számomra elkerülhetetlenül felmerül a gondolat, hogy ha az ilyen jellegű érvelésekre összpontosítanánk, akkor az uniós jog semmiképpen nem ment volna keresztül azokon a rendkívüli alakulásokon, amelyek azt a mai napig vezérlik. Számomra igencsak túlhaladottnak tűnik az ilyen fejtegetés.

51. Könnyedén úgy lehetne tekinteni, hogy valamely tagállam garanciákkal kívánja körülbástyázni magát és csak azok személyek esetében vállalja a külföldön velük szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását – ami tagadhatatlanul súlyos felelősséget jelent az említett állam számára –, akiket valódi, stabil és tartós kapcsolat fűz a szóban forgó állam társadalmához. Teljes mértékben helytelen viszont úgy vélni, hogy csak az ezen állam állampolgárságával rendelkező személyek képesek ilyen kapcsolattal rendelkezni. Az alapeljárás vádlottjának esete ennek szembeszökő példája. A mozgás és a tartózkodás uniós jogban kimondott szabadsága együtt jár azzal is, hogy ma már nem lehetséges kétségbevonhatatlanul vélelmezni, hogy az elítélt személy visszailleszkedésének esélyei abban az államban a legerősebbek, amelynek az említett személy az állampolgára. Helyénvaló tehát úgy tekinteni, hogy a francia jogszabály valóban eltérően kezel összehasonlítható helyzeteket.

21 — A fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 45. pontja.

22 — Ugyanott, 47. pont.

23 — Lásd többek között a C-303/05. sz. Advocaten voor de Wereld ügyben 2007. május 3-án hozott ítélet (EBHT 2007., I-3633. o.) 56. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot, valamint a fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 62. pontját.

52. Az eltérő bánásmód akkor bizonyulhat a hátrányos megkülönböztetés tilalma elvének megfelelőnek, ha az objektíve igazolt és a jogszerűen elérni kívánt célhoz viszonyítva arányos, azaz nem haladhatja meg az e célkitűzés eléréséhez szükséges mértéket. [24]

53. A francia kormány azzal érvelt, hogy a saját állampolgárai és más tagállamok állampolgárai közötti eltérő bánásmód objektíve magyarázható. A saját hazai jogának állapotával összefüggő nehézségre hivatkozott. A 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontja ugyanis azt írja elő, hogy a végrehajtó tagállam vállalja a külföldön a saját állampolgárával szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés saját területén a saját hazai joga szerinti végrehajtását. Márpedig a francia tételes jog állapota nem teszi lehetővé a francia állam számára ilyen kötelezettség vállalását. A francia kormány e tekintetben emlékeztetett arra, hogy a külföldön kiszabott szabadságvesztés-büntetés Franciaországban történő végrehajtása lényeges jogkérdéseket vet fel, amelyeket a 2002/584 kerethatározat nem szabályoz, és ami miatt a 4. cikk 6. pontja a tagállamok hazai jogára utal. A külföldön kiszabott szabadságvesztés-büntetések végrehajtására vonatkozó jogi szabályozás nem egységes, és a leggyakrabban nemzetközi, valamint két- vagy többoldalú egyezményektől függ, a francia állam pedig nem dönthet úgy egyoldalúan, hogy a saját területén végrehajtja a valamely más tagállamban kiszabott szabadságvesztés-büntetést, mivel nem tudja garantálni az elítélt személy felé azt, hogy a szabadságvesztés-büntetésének végrehajtását az azt kiszabó tagállamban elismerik.

54. Véleményem szerint ezt az érvelést kétféleképpen – először az előadott indokolás elutasításával, majd pedig a francia jogszabály nyilvánvalóan aránytalan jellegének hangsúlyozásával – lehet megcáfolni.

55. A francia kormány által hivatkozott, a saját hazai jogának állapotával összefüggő nehézséget illetően előzetesen emlékeztetnék arra, hogy a Bíróság csak elvétve fogadta el az ilyen jellegű érveket.

56. Megjegyzem továbbá, hogy a francia kormány a tárgyaláson elismerte, hogy jóllehet a francia jog jelenleg nem teszi lehetővé a francia állampolgársággal nem rendelkező személlyel szemben valamely más tagállam által kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtását, ez inkább a 2002/584 kerethatározat 4. cikke 6. pontjának a jogalkotó általi értelmezése – amely szerint ez utóbbi nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy egyenlő bánásmódot biztosítsanak a belföldi állampolgárok és más tagállamok állampolgárai számára –, semmint a jelenleg a francia államot kötő egyezményeken alapuló nemzetközi jog jelentette áthághatatlan jogi akadály miatt áll fenn. A Bizottság e tekintetben helyesen hangsúlyozta, hogy a francia állam – a többi uniós tagállamhoz hasonlóan – részese az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezménynek. [25] Az egyezmény előírja, hogy az átszállításra csak akkor kerülhet sor, ha az elítélt személy a végrehajtó állam állampolgára, [26] az egyezmény azonban azt is előírja, hogy a részes államok egy bármikor megtehető nyilatkozatban meghatározhatják, hogy felfogásuk szerint az egyezmény alkalmazása során mit értenek az „állampolgár” kifejezésen, [27] ily módon a francia állam ténylegesen kiterjeszthette az említett egyezmény rendelkezéseire való hivatkozás lehetőségét más tagállamok állampolgáraira. [28]

57. Még annak feltételezése esetén is – amiről nyilvánvalóan nem vagyok meggyőződve –, hogy a valamely másik tagállamban kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtásával összefüggő jogi szempontokat mindössze a 2008/909 kerethatározat elfogadásával szabályozták, feltétlenül hangsúlyoznom kell, hogy a francia jogalkotó – azzal, hogy a kitűzött határidőn belül nem ültette át az

24 — A fent hivatkozott Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 69. pontja.

25 — Lásd a jelen indítvány 2. pontját.

26 — Lásd az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 3. cikke (1) bekezdésének a) pontját.

27 — Lásd az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény 3. cikkének (4) bekezdését.

28 — Az elítélt személyek átszállításáról szóló egyezmény részes államai egyoldalú nyilatkozatainak vizsgálatából kitűnik, hogy az említett egyezmény szerinti „állampolgárok” fogalma alatt legalább hét uniós tagállam azokat a személyeket értette, akik a végrehajtó állam területén tartózkodási hellyel vagy lakóhellyel rendelkeznek, illetve akik ott véglegesen letelepedtek (a Dán Királyság, Magyarország, a Holland Királyság, a Portugál Köztársaság, a Szlovák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság). Írország, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága a maguk részéről azt a lehetőséget írják elő, hogy az említett fogalmat az elítélt személyt az érintett államhoz fűző szoros kapcsolatok vizsgálata alapján lehet kiterjeszteni.

említett kerethatározatot – 2011. december 5-től kizárólag maga felelős a saját hazai jogában meglévő állítólagos joghézagért, ekként pedig – ha a Bíróság helyt adna a francia tételes jog állapota által előidézett nehézségekkel kapcsolatos érvelésnek – továbbra is hasznot húzhatna saját gondatlanságából. Márpedig – és a francia kormány a tárgyaláson ezt is elismerte – a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontja mozgó hivatkozást tartalmaz a hazai jogra oly módon, hogy – még akkor is, ha a végrehajtó állam által 2011. december 5. előtt kézhez vett megkeresésekre továbbra is a 2002/584 kerethatározat az irányadó – a 2008/909 kerethatározat hatásait éppen azért lehetne figyelembe venni, mert az – átültetésén keresztül – a tagállamok hazai jogának módosítását és kiigazítását eredményezi.

58. Egyebekben nyilvánvaló, hogy aránytalan az a jogszabály, amely azt eredményezi, hogy a francia állampolgársággal nem rendelkező uniós polgárok esetében – tisztán és egyértelműen – kizárt, hogy a végrehajtás megtagadásának a 2002/584 kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt okára hivatkozzanak. A jogszabály módszeresen fosztja meg a hatáskörrel rendelkező igazságügyi hatóságokat az egyes helyzetekkel kapcsolatos mérlegelési mozgásterüktől, és – ellentmondást nem tűrően, egyszersmind pedig megdönthetetlenül – vélelmezi, hogy francia területen jogi szempontból lehetetlen végrehajtani a szabadságvesztés-büntetést. Márpedig a francia kormány által kidolgozott érvelésből kitűnik, hogy a helyzet ennél árnyaltabb, valamint hogy – mivel nem lehet megállapítani egységes jogi keretet valamennyi olyan esetre, amellyel a végrehajtó állam igazságügyi hatóságai szembesülhetnek – eseti alapon kell meghatározni az alkalmazandó jogot, lévén hogy az az elítélt személy állampolgársága szerinti állam alapján eltérő lehet. Az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló jogszabály aránytalan, mivel eleve kizárja, hogy az említett okra hivatkozhassanak azok az elítélt személyek, akik azonban – a rájuk vonatkozó megkeresés tekintetében alkalmazandó jogi szabályok értelmében – esetlegesen igényelhetnék szabadságvesztés-büntetésük francia területen való végrehajtását.

59. A fenti indokok összessége alapján azt a választ javaslom a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett első kérdésre, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikkben kimondott elvével ellentétes az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló olyan nemzeti jogszabály, amely a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetőségét azokra az esetekre korlátozza, amikor a keresett személy francia állampolgár, és a hatáskörrel rendelkező francia hatóságok vállalják a végrehajtást.

D – *Az összhangban álló értelmezésre vonatkozó kötelezettségről*

60. A Pupino-ügyben hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy „az összhangban álló értelmezés kötelezettsége az Európai Unióról szóló szerződés VI. címe keretében elfogadott kerethatározatokra is vonatkozik. A nemzeti jog alkalmazása során az annak értelmezésére hivatott, kérdést előterjesztő bíróságnak így tehát ezt, amennyire csak lehetséges, a kerethatározat szövegének és céljának fényében kell megtennie annak érdekében, hogy elérje a kerethatározat által előírt eredményt, és ily módon megfeleljen a [korábbi] EU 34. cikk (2) bekezdése b) pontjának”[29]. Egyebekben „[a] nemzeti bíróság kötelezettsége, miszerint nemzeti joga irányadó szabályainak értelmezésekor a kerethatározat tartalmát kell figyelembe vennie, megszűnik, ha a nemzeti jog nem alkalmazható oly módon, hogy az a kerethatározatban rögzítettnek megfelelő eredményre vezessen. Másként fogalmazva, az összhangban álló értelmezés elve nem szolgálhat a nemzeti jog *contra legem* értelmezésének alapjául.”[30]

61. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az adott ügyben lehetséges-e a nemzeti jog összhangban álló értelmezése. Itt mindössze arra emlékeztetek, hogy amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság lehetségesnek tartja ezt az értelmezést, például azáltal, hogy a büntetőeljárásról szóló törvény 695-24. cikkének (2) bekezdésében szereplő „francia állampolgárság” kifejezést akként értelmezi, hogy az más uniós tagállamok állampolgárságához hasonló, egyenértékű állampolgárságokra

29 — A C-105/03. sz. Pupino-ügyben 2005. június 16-án hozott ítélet (EBHT 2005., I-5285. o.) 43. pontja

30 — Ugyanott, 47. pont.

is vonatkozik, úgy az említett bíróságnak figyelembe kell vennie a 2002/584 kerethatározattal elérni kívánt különféle célokat – köztük az elítélt személy társadalomba való sikeres visszailleszkedését –, és hasznosan meríthet a Bíróság által a Kozłowski-ügyben hozott ítélet 48. pontjában kimondott szempontokból, valamint a Wolzenburg-ügyben hozott ítélet 76. pontjában szereplő állításból az alapeljárás vádlottja és a francia társadalom közötti kapcsolat átfogó értékelésének annak meghatározása érdekében történő elvégzése céljából, hogy az alapeljárás terheltje igényelheti-e a vele szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés francia területen történő végrehajtását, vagy sem.

V – Végkövetkeztetések

62. A fenti megfontolások összességére tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a cour d'appel d'Amiens által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett két kérdést az alábbiak szerint válaszolja meg:

„1. A tagállamok – azon mérlegelési mozgástér uniós jog tiszteletben tartása melletti gyakorlásának sérelme nélkül, amely mérlegelési mozgásteret az olyan feltételek meghatározását illetően élveznek, amelyektől a végrehajtás megtagadása az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló, 2002. június 13-i 2002/584/IB tanácsi kerethatározat 4. cikkének 6. pontjában előírt okának a más tagállamok területükön tartózkodó vagy lakó állampolgárok tekintetében történő alkalmazása függővé tehető – oly módon kötelesek átültetni az említett 4. cikk 6. pontját, hogy a végrehajtó igazságügyi hatóságok rendelkezzenek azzal a lehetőséggel, hogy megtagadják akár a saját állampolgáraikkal szemben, akár más tagállamoknak a területükön lakó vagy tartózkodó állampolgáraival szemben kiszabott szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtását, amellett hogy az említett hatóságoknak ezt a lehetőséget az egyes konkrét esetek sajátos körülményeinek fényében kell gyakorolniuk.

2. Mindenesetre a hátrányos megkülönböztetés tilalmának az EUMSZ 18. cikkben szereplő elvével ellentétes az alapeljárás tárgyát képezőhöz hasonló olyan nemzeti jogszabály, amely a szabadságvesztés-büntetés végrehajtása céljából kibocsátott európai elfogatóparancs végrehajtása megtagadásának lehetőségét azokra az esetekre korlátozza, amikor a keresett személy francia állampolgár, és a hatáskörrel rendelkező francia hatóságok vállalják a végrehajtást."